

חטאי ישראל בעקבות עצת בלעם

פרק כה, פסוקים א-ט

חטאי ישראל בעקבות עצת בלעם – שאלות

1. בעקבות עצת בלעם, באילו שני חטאים מנסה בלק להחטיא

את ישראל? והאם מזימתו הצליחה?

2. "ויחר אף ה' בישראל". מה עושה ה' לאחר שבנ"י נסחפו אחר

בנות מואב? (ראו רש"י לפס' ג, ד"ה "ויחר אף ה' בישראל").

3. "ויאמר ה' אל משה: קח את כל ראשי העם והוקע אותם...".

מה מצווה ה' על משה לעשות? (היעזרו ברש"י לפס' ד).

4. "והנה איש מבני ישראל בא ויקרב אל אחיו את המדינית".

עיינו ברש"י (פס' ו) וכתבו: מיהו האיש? ומה עשה?

5. א. מה עשה פינחס בן אלעזר? ב. כמה אנשים מתו במגפה?

נקודות להדגשה

- ביחידה הקודמת ראינו שבלעם הציע לבלק להחטיא את בני"י, על מנת שיצליח לפגוע בהם. בתחילת פרק כה רואים שעצת בלעם יצאה לפועל (רש"י על פס' א) ובני"י חטאו בשיטים: הם נסחפו אחרי בנות מואב ומדין, עברו על איסור עריות והשתחוו לעבודה זרה שלהן – לבעל פעור.
- ה' כעס על בני"י – על חטאי הזימה והעבודה הזרה – "ושלח בהם מגפה" (רש"י על פס' ג). בנוסף ביקש ה' ממשה לאסוף את כל ראשי העם (הם השופטים), כדי שישפטו את האנשים שעבדו לבעל פעור ויהרגו אותם. משה ביצע זאת – ביקש משופטי ישראל להרוג את העובדים לבעל פעור.
- "והנה איש מבני ישראל בא ויקרב אל אחיו את המדינית לעיני משה" – נשיא שבט שמעון (זמרי בן סלוא) נכנס לאוהל עם מדינית (כזבי בת צור).
- "פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן" (פנחס היה נכדו של אהרון) ראה את המעשה של נשיא שבט שמעון, לקח רומח (חנית), נכנס לאוהל והרג אותו ואת האישה. מסתבר שפנחס פעל בדרך זו, מפני שאדם חשוב, נשיא שבט, השתתף במעשי הפריצות, ואף עשה זאת קבל עם ועדה, ובכך עלול היה לגרור אחריו עוד אנשים רבים מהעם. פנחס עשה מעשה קנאות קיצוני למען יראו וייראו – ויפסיקו לאלתר את מעשי הזימה והעבודה הזרה. כמובן, כדאי להעיר, כי מעשהו של פנחס עשוי היה להיתפס כלגיטימי בתקופת התורה, אך בתקופתנו אסור לפגוע באדם אחר בשל דעותיו או מעשיו הרעים (ואם מישהו יעשה זאת – הוא ייענש בכל חומרת הדין).
- בעקבות מעשה הקנאות של פנחס נעצרה המגפה: מתו בה 24 אלף איש.

שכרו של פינחס ומפקד בני"י

פרק כה, פסוק י – פרק כו, פסוק ד

שכרו של פינחס ומפקד בני"י – שאלות

1. מהו השכר הכפול שמקבל פינחס עקב כך שקינא לה'?
2. לשם מה היה זקוק פינחס לברית שלום? ולשם מה היה זקוק לברית כהונת עולם? (הרי הוא נכדו של אהרון הכוהן)
3. "צרור את המדיינים..." (פס' יח). מדוע מצווה ה' להשמיד רק את המדיינים ולא גם את המואבים?
4. "ויהי אחר המגפה..." . מדוע היה צורך למנות שוב את בני"י? (היעזרו במשל על הרועה שמביא רש"י, על פסוק א)
5. א. כמה מפקדים נערכו בספר במדבר? ב. באיזו שנה לצאת בני"י ממצרים נערך המפקד הראשון ובאיזו שנה נערך השני? ג. היכן נערך המפקד הראשון והיכן נערך המפקד השני?

נקודות להדגשה

- פנחס זכה לשכר, היות שקינא לה'. כדאי להעיר, כי יש הבדל בין קנאה במישהו, כגון בשל הצלחתו (כמו שאול שקינא בדוד), לבין קנאה למישהו. קנאה למישהו פירושה לעזור לו או לנקום בשבילו, כמו פנחס שנקם את נקמתו של ה' (או כמו יהושע שקינא למשה, ראו רש"י על פרק יא, כט).
- פנחס זכה לשכר כפול: ברית שלום וברית כהונת עולם. מספר פרשנים מסבירים שברית השלום ניתנה לו, כדי שלא יחשוש מנקמה מצד קרובי המשפחה של זמרי וכזבי, כי הם לא יוכלו להזיק לו (חזקוני; אבן עזרא).
- ברית כהונת עולם ניתנה לו, כדי שלא יחשוש מכך שיפסיד את כהונתו, שכן מאחר שעשה את מעשהו לשם שמים – אינו נפסל לכהונה (חזקוני). ה' אומר למשה: "צרור (שנאו) את המדינים והכיתם אותם". ה' מצווה להשמיד את המדינים, שכן מסתבר שהמדינים – ובלעם בראשם – יזמו את הרעיון לפתות את בניי באמצעות הבנות, כדי להחטיאם ולהרחיקם מה', ואף "גייסו" לצורך כך את בתו של הנשיא ("כזבי בת נשיא מדין"). בניי לא הצטוו להשמיד את מואב (הגם ששיתפו פעולה עם מדין), אולי מפני שלא הם יזמו את רעיון ההסתה, או מפני האיסור להילחם במואב (דברים ב, ט), או "מפני רות שהיתה עתידה לצאת מהם" (רש"י פס' יח).
- משה נצטווה למנות את בניי, כדי לדעת את מניין הנותרים לאחר המגפה. למפקד יש גם חשיבות צבאית, שכן בקרוב יצאו למלחמה על כיבוש הארץ.
- בספר במדבר נערכו שני מפקדים: המפקד הראשון (נזכר בתחילת הספר) נערך במדבר סיני, בשנה השנייה לצאתם ממצרים. המפקד הנוכחי נערך בערבות מואב, בשנת הארבעים לצאתם ממצרים, סמוך לכניסה לארץ.